

Kommunal- og regionaldepartementet

Oslo, 15. november 2010

Høringsuttalelse fra Norges Astma- og Allergiforbund til arbeidet med ny stortingsmelding om bygningspolitikken

Våre referanser:

Generalsekretær Geir Endregard: tlf. direkte: 23 35 35 15 / mobil: 958 46 220 / e-post: geir@naaf.no

Fagsjef Britt Ann K. Høiskar: tlf. direkte: 23 35 35 21 / mobil 980 82 198 / e-post: britann@naaf.no

Astma- og Allergiforbundet (NAAF) viser til kommunal- og regionaldepartementets invitasjon til å komme med innspill til arbeidet med ny stortingsmelding om bygningspolitikken. NAAF anser det som svært positivt at departementet inviterer alle til å komme med innspill til arbeidet, og ønsker å bidra med innspill til dette.

Fremtidens boliger må være helsevennlige

Det er godt dokumentert at inneklima er viktig for folks helse, trivsel, produktivitet og læringsevne. Dårlig inneklima kan resultere i alvorlige helseplager for den enkelte, og har i tillegg stor innvirkning på produktivitet, læringsmiljø og yteevne. De samfunnsøkonomiske kostnadene av dårlig inneklima i norske bygg er i dag betydelige.

Dårlig inneklima gjør at mennesker med astma og allergi får forverret sin helsetilstand, og at flere utvikler disse sykdommene. Astma forekommer nå hos ca. 20 % av barn og unge i Norge, og hos ca. 8 % av alle voksne. Nye forskningsresultater som vil bli presentert neste år, viser en ytterligere økning av astmaforekomsten for de minste. I tillegg viser nye forskningsresultater at astma i tidlig barnealder gir betydelig økt risiko for utvikling av KOLS i voksen alder, noe som forsterker alvoret. Nye forskningsresultater viser også en urovekkende økning i forekomsten av allergier hos barn og ungdom.

Forskningsresultater viser at årsakene til økningen i disse sykdommene i stadig sterkere grad kan knyttes til miljøfaktorer, utendørs og i enda større grad innendørs. Dette betyr at vi i årene som kommer, må ha økt fokus på å sikre et godt inneklima i norske bygg for å forebygge sykdom, og for at de som allerede er syke, ikke skal få økte helseplager.

I Nasjonal strategi for forebygging og behandling av astma- og allergisykdommer (2008 – 2012) er det en viktig målsetting å:

”Sikre at innemiljø i boliger, barnehager, skoler, helseinstitusjoner og yrkesbygg utformes og kvalitetssikres slik at det ikke fremkaller eller forverrer allergiske sykdommer og andre helseplager i befolkningen”

Bygg er i første omgang til for brukerne og må utformes og bygges slik at brukerens helse ivaretas på best mulig måte.

Universell utforming for miljøhemmede

Universell utforming er satt som krav til utforming av bygg i den nye Plan- og bygningsloven, som gjelder fra 2010. Med universell utforming menes at hovedløsningen skal kunne brukes av flest mulig, slik at personer med en funksjonshemming skal kunne ferdes i alle områder som er beregnet for publikum. Her er det viktig å poengtere at astma, allergi og andre overfølsomhets sykdommer (miljøhemming) regnes som funksjonshemming på lik linje med for eksempel synshemming og hørselshemming.

Å sikre et godt inneklima er en av de viktigste faktorene med hensyn til universell utforming for de gruppene NAAF representerer. I alle bygg må en derfor ha fokus på å legge til rette for et godt inneklima. Dette er nødvendig for å gjøre byggene tilgjengelige for barn og voksne med astma, allergi, eksem eller annen overfølsomhet, og for å forebygge at flere utvikler disse sykdommene. I tillegg er det et viktig poeng at et godt inneklima er helsemessig godt for alle!

Inneklima er i stor grad påvirket av de løsninger og materialer man velger for nybygg i en prosjekteringsfase og rutiner under selve byggingen. Det er svært viktig at det velges løsninger, materialer og interiørløsninger som legger til rette for god drift og enkelt vedlikehold når bygget står ferdig. Dette for å sikre at man klarer å opprettholde et godt inneklima gjennom hele byggets levetid.

Kompetanseheving er nødvendig

Det er sterkt fokus på universell utforming i byggebransjen, men dessverre er kompetansen med hensyn til tilrettelegging for miljøhemmede gjennomgående mangelfull.

Det er behov for en systematisk kompetanseheving i alle ledd fra prosjekterende til utførende. De som har ansvar for prosjektering/planlegging av nybygg, må ha tilstrekkelig kunnskap om de ulike inneklimafaktorenes betydning for helse. De må vite hvilke materialer som er helsevennlige, hvilke løsninger er mest optimale med hensyn til å sikre et godt renhold av bygget, hva er god nok ventilasjon etc. I tillegg er det viktig at de som står for oppføringen av byggene (snekkere, murere, elektrikere etc), får en grunnleggende forståelse for hvilke helsemessige konsekvenser det kan få for brukeren når det oppstår feil i forbindelse med oppføring av bygg.

NAAF mener at det bør iverksettes et systematisk opplæringsprogram for alle aktører i byggebransjen med fokus på hvordan man bygger helsevennlige bygg i fremtiden. Her er det avgjørende at det legges opp til et tverrfaglig samarbeid mellom fagpersoner med medisinsk kompetanse og fagpersoner med byggteknisk kompetanse. Det finnes sterke forskningsmiljøer i Norge innen astma- og allergisykdommer som vil kunne bidra. NAAF bidrar gjerne med å formidle kontakt med aktuelle fagmiljøer. NAAF kan også gjerne bidra i arbeidet med å utforme et opplæringsopplegg.

Nye energikrav aktualiserer økt innsats

Det er et stadig sterkere fokus på at bygg skal bruke så lite energi som mulig. Dette er selvsagt viktig både for å spare energi og for å redusere klimagassutslipp. Klimaendringer vil også ramme personer med våre plager negativt, og denne innsatsen støttes derfor fullt ut av NAAF. Samtidig er det avgjørende at helse ikke kommer i annen rekke og i verste fall blir forverret grunnet strengere energi/klima krav.

Det er en rekke problemer knyttet til helse og våre sykdommer som kan forsterkes med innføring av de nye energi- og klima kravene. I første rekke er bekymringen knyttet til økt

fare for fuktskader ved oppføring og lekkasjer i bygg, samt avgassing fra materialer og inventar.

Med tettere bygg vil konsentrasjoner av skadelige sporer/gasser fra fuktskader, samt skadelige kjemikalier fra materialer, inventar, rengjøringskjemikalier etc i større grad måtte transporteres ut gjennom ventilasjonsanleggene raskt og effektivt for å holde konsentrasjonen på et helsemessig forsvarlig nivå. Sett i lys av at antall skadelige kjemikalier og konsentrasjonen av disse i inneluften har økt dramatisk de siste tiårene, er dette en økende utfordring. Vi merker nå en økende bekymring i fagmiljøer for at nye energikrav ikke vil klare å sikre helsetrygg inneluft innendørs. En bekymring vi også må si oss enig i. Det er derfor helt avgjørende at det settes av nok ressurser til både å sikre nødvendig kompetanse og evaluering av de helsemessige konsekvensene av inneluften i nye bygg.

Systematisk evaluering av eksisterende og nye bygg må sikres

Det er viktig at det arbeides aktivt med å definere hva som er godt nok inneklime for å forebygge sykdom, og for at den økende andelen av brukere med astma- og allergisykdom eller annen overfølsomhets sykdom ikke skal få sine plager forverret. *Det overordnede målet må være at fremtidens bygg skal være helsemessig trygge for alle.*

Evaluering av eksisterende og nye bygg er nødvendig og viktig for at vi skal lære hvilke type bygg/løsninger som fungerer best for brukeren, og for at vi skal kunne følge utviklingen og se om vi lykkes med å lage helsemessig gode bygg fremover. I denne forbindelse er det først og fremst viktig å evaluere brukernes opplevelse av inneklime og eventuelle inneklime relaterte helseplager. I tillegg bør det foretas noen standardiserte målinger av de viktigste inneklimeparametrene.

Det er også viktig at man ikke stopper evalueringen av nybygg like etter ferdigstilling, men at man foretar evaluering av inneklime etter noen års drift for å se om byggene over tid er helsemessig gode å oppholde seg i. Dette for å få mer informasjon om byggenes sårbarhet med hensyn ulike påkjenninger/hendelser som vi vet vil forekomme i driftsfasen (vannskader, bruksendringer, mangelfullt vedlikehold etc).

Igjen er det viktig å poengtere at personer med medisinsk fagkompetanse må være sterkt involvert i denne type evalueringer, sammen med fagpersoner med bygningsteknisk kompetanse. Astma- og Allergiforbundet har erfaring med å gjennomføre denne type kartlegginger og kan gjerne bidra i dette arbeidet sammen med andre aktuelle fagmiljøer.

Vennlig hilsen

for Norges Astma- og Allergiforbund

Geir Endregard
Generalsekretær

Britt Ann K. Høiskar
Fagsjef